

Biobränsle, överskott eller inte ?

På bioenergidagarna i Örebro i november startade en intensiv debatt om hur tillgängliga biobränslena är. Göran Petersson från Södra Skogsenergi sände oss detta inlägg som bringar ytterligare lite klarhet i frågan. Synpunkter? Diskutera i Bioenergi.

Marknaden för biobränslen har stärkts under året och det finns goda skäl att tro att förstärkningen är av långsiktig karaktär.

Ett stort antal nya värmeverk har byggts eller konverterats för biobränsle. Ambitionen att minska koldioxidutsläppen, i kombination med god potential för framtida uttag av skogsbränslen baddar för att många nya värmeverk kommer att kunna byggas.

Utbud - regionalt brist 2001

Vi har haft drygt ett decennium med utbudsöverskott av biobränslen, och med reall fallande priser. 1990-talet avslutades med det rekordvarma år 2000 som blev det varmaste i vårt land på mer än 100 år. Under dessa år har befintliga fjärrvärmenät successivt byggts ut och nya pannor tillkommit utan att priserna på biobränslen har ökat.

Under år 2001 har vinterklimatet normaliserats. Detta, tillsammans med utökad värmeunderlag, utbyggnad av värmeproduktionsanläggningar samt reducerat utbud av skogsindustriella biprodukter har medfört att biobränslepriserna stabiliserats och under hösten börjat stiga. Regionalt föreligger tendens till brist på biobränslen framförallt i de västra delarna av Götaland.

Ökad miljö- och klimatmedvetenhet ger successivt ökat stöd åt utbyggnad av biobränslebaserad energiproduktion såväl inom Sverige som internationellt, något som avspeglats under året, i form av ökat internationellt intresse att köpa biobränslen från Sverige.

Senaste åren har präglats av ett sökande av så billigt bränslematerial som möjligt. Beroende på förbränningsteknik, där anläggningens konstruktion möjliggjort det har,

- Skogsbränsle hård konkurrens från sågverkens billigare biprodukter.
- Sågverkens biprodukter ersatts med RT flis, även importerad.
- Därtill har sopförbränningsanläggningar tillkommit, som i olika grad förbrukar biobränslen.

Detta har medfört att det under de senaste åren varit svårt att få tillfredsställande lönsamhet i framtagning av de dyrare skogsbränslena.

Utsorterat

Tillgången på utsorterat avfall som bränsle ökar. Efter avfallsskattens införande den 1 januari 2000 kom den första vägen. Nu den 1 januari 2002 kom förbudet att lägga brännbart avfall på deponi, och om tre år förbjuds även organiskt avfall att läggas på deponi.

Värmeproducenterna har vant sig vid att det funnits bränsleöverskott och köpt under pågående säsong, på spotmarknaden.

Debatten om biobränsletillgångar

I Sverige finns en stor potential för ökad biobränsleanvändning. Det

mesta av "potentialen" finns dock på rot.

Allt biobränsle som kommer fram från våra industrier, har idag en köpare. Sågverkens och massaindustrins eventuella volymökningar resulterar inte i ökade biobränsleflöden. Strukturrationaliseringar, förbättrade utbyten, samt industrins egna konverteringar, gör att flödena där, snarare minskar än ökar.

Även importflödena har stabiliserats. Det finns inte billiga bränslematerial i överflöd längre.

Tillgång och efterfrågan styrs av marknaden och marknadspris. Det är i sin definition alltid rätt, men man måste ha klart för sig perspektivet, både vad gäller tid och geografiskt område.

Tillgången har starka samband med andra styrvariabler. Biobränsle är i de flesta fall en produkt som framkommit av tidigare styrande processer. Om dessa processer, markant förändras, hjälper det inte, på kort sikt, "hur mycket" man än är villig att betala, behövs inte massaved och sågtimmer, blir det inget skogsbränsle och ej heller biprodukter.

Direkta avverkningar

Skillnader uppstår då större direkta avverkningar kommer tillstånd för just energiändamål. Men den betalningsförmågan har vi ännu inte, kanske i framtiden?

Biobränsle är förhållandevis lågvärdigt material, vilket innebär att logistiken får stor kostnadspåverkan. Befolkningstäthet, stora värmeverk finns, byggs, även där det är långt till besogade områden.

30 TWh skogsbränsle

IVA / Energimyndigheten / Vattenfall, har gjort intressanta studier av hur ytterligare 30 terawattimmar skogsbränsle bäst kan användas till värme och el om man vill minimera kostnaden för reduktion av CO₂-utsläpp.

Citat (Sven Hogfors, Bioenergidagarna i Örebro)

- "Ytterligare 30 terawattimmar skogsbränsle har man valt därför att det är den mängd man ytterligare kan ta ut från skogen och skogsindustrin till ungefär samma kostnad som för dagens volymer. Detta är SLU:s bedömning och den accepteras nu på de flesta håll. Det finns ytterligare stor potential att hämta årligen i skogen men då får man räkna med kostnader som är högre än dagens."

Reinvesteringar behövs

Ett decennium med reall fallande priser på biobränslen har inneburit högt fokus på kostnadsrationalisering och effektivisering samt restriktivitet med investeringar.

Behovet av reinvesteringar är idag stort. Lönsamheten i hela skogsbränslekedjan är idag för låg för att ge ekonomiska incitament till fortsatt tillväxt. Detta beror i huvudsak på att marknadspriserna på biobränslen under det senaste överskottsdecenniet baserats på biprodukter som snarare utgjort periodvisa kvittblivningsproblem.

Sund ekonomi

För att kunna ta fram den potential av biobränslen som trots allt finns, krävs i denna bransch, liksom i alla andra branscher, en sund ekonomisk utveckling som grund för erforderliga satsningar och investeringar.

Med stor sannolikhet har den förbättrade marknadsbalansen medfört att denna utveckling nu vänt åt rätt håll.

Det är dock fel att tro att ett väsentligt ökat uttag kan ske till oförändrade kostnader.

Göran Petersson, Södra Skogsenergi AB